Rondwandeling 6: Om Midden Delfland totaal (73 km)

De “Grote Ronde van Eef Boeve” voert langs de buitenrand van Midden-Delfland met als toegift een rondje door het “Nabije Oosten” (Berkel). De route van 73 km laat goed zien hoe groot de omtrek van het Midden-Delflandse “kleine groene hart” is. Mooi om in zijn geheel eens te ervaren. De wandeling kan eenvoudig worden opgeknipt in kortere rond- of lijnwandelingen.
Eef Boeve was de nestor van de lange-afstandsroutes in Midden-Delfland. Hij zette vele routes uit voor o.a. vereniging TeVoet en de Midden Delfland Vereniging en zag er op toe dat deze in goede orde bleven bestaan. Om zijn verdiensten te eren draagt deze grote ronde zijn naam.

Alle landschapselementen onderweg tonen je steeds weer de eeuwenoude historie van dit gebied: de op de kreekruggen gelegen boerderijen, de oude dorpskernen, de vele molens en gemalen, de groene kades en de oude slotenpatronen. Een groene oase met een rijke natuur en weidse vergezichten te midden van het grootschalige stedelijke en industriële geweld. Om dit bijzondere gebied op de beste manier te ontdekken heeft de Midden-Delfland Vereniging een aantal wandelroutes beschreven. Behalve de 50 ommetjes (5-10 km) en 15 middellange wandelroutes (7-15 km) zijn er ook 15 lange wandelingen met een lengte van 20 à 30 km. De hier beschreven wandeling maakt, met recht, deel uit van deze laatste serie.

Routebeschrijving:

De routebeschrijvingen van de wandelingen zijn gebaseerd op het wandelknooppunten-netwerk ‘Hof van Delfland’. Waar de route daarvan afwijkt worden in deze routebeschrijving verdere details gegeven. Verstoringen in het netwerk? Meld ze bij: www.meldpuntroutes.nl.
Voor een schermversie van deze wandelroute, scan dan de QR-code, weergegeven op het routekaartje. Open vervolgens de internetlink. Voor het toevoegen van de knooppunten aan deze digitale route selecteer dan op het openingsscherm het wandelroutenetwerk van OpenWalk.

Het startpunt van deze routebeschrijving ligt bij Op Hodenpijl.
Start: Levende Buitenplaats Op Hodenpijl: knp 27, naar knp 61, 17, 79, 47 (Voddijk), 41 (tijdens broedseizoen: zie routesuggestie: *), 67, 86, 55.
Knp 55: ’t Woudt naar knp 66, 27 (Zwethkade), 16, 86, 15, 37 (graskade langs de Zijde), 52, 40, 59 (tijdens broedseizoen: 52, 40, 31, 78, 59).
Knp 59: naar knp 16, LA richting 74, RA Westgaag, 59 (Dijkpolderpad), 15 en knp 66 (Centrum Maasland).
Knp 66: naar knp 78, 68, 46, 24, 62, 14, richting 95, na viaduct Blankenburg: LA naar 56, 31, 55, RD en na 100 m LA en na 200 m LA naar 64, 75, 39, 23, 37, 27, 68, 46, 47, 45 (over de A4), 16, 86, 28, 82, 84, 74, 89, 48.
Knp 48: over de Schie naar knp 39**,** richting Zweth maar voor de brug LA. Volg de Zwethkade. RA over de houten brug. Volg de paaltjes met een witte kop door de Schieveense Polder. Voor Hofwijk LA langs de brede sloot. Over twee hekken en LA over de parallelweg van de A13. Via het voetpad door de tunnel onder de A13 en dan RA het talud op. Vervolgens RA over het viaduct. Voorbij het viaduct het talud af en RA naar knp 88 aan de Berkelsche Zweth, knp 21, 84, 25 richting knp 29 maar over de sluis LA. Bij de Molenweg LA (tijdens broedseizoen: zie routesuggestie: **), Tegenover molen De Valk RA over de graskade: knp 85,19.
Knp 19: naar knp 69. Langs de N470, Zuideindseweg, Gildepad naar knp 42, 47, 56, 66, 49, 77, 21, 33, 19, 55 over de Tanthofkade (*NB honden verboden*) naar knp 74.
Knp 74: naar knp 88, 78, 57, 97, 37, 31, 71 en knp 27. ***Het eindpunt is bereikt.***
Voor de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van het begin- en eindpunt van de wandelroute wordt verwezen naar www.9292ov.nl.

Routesuggesties:

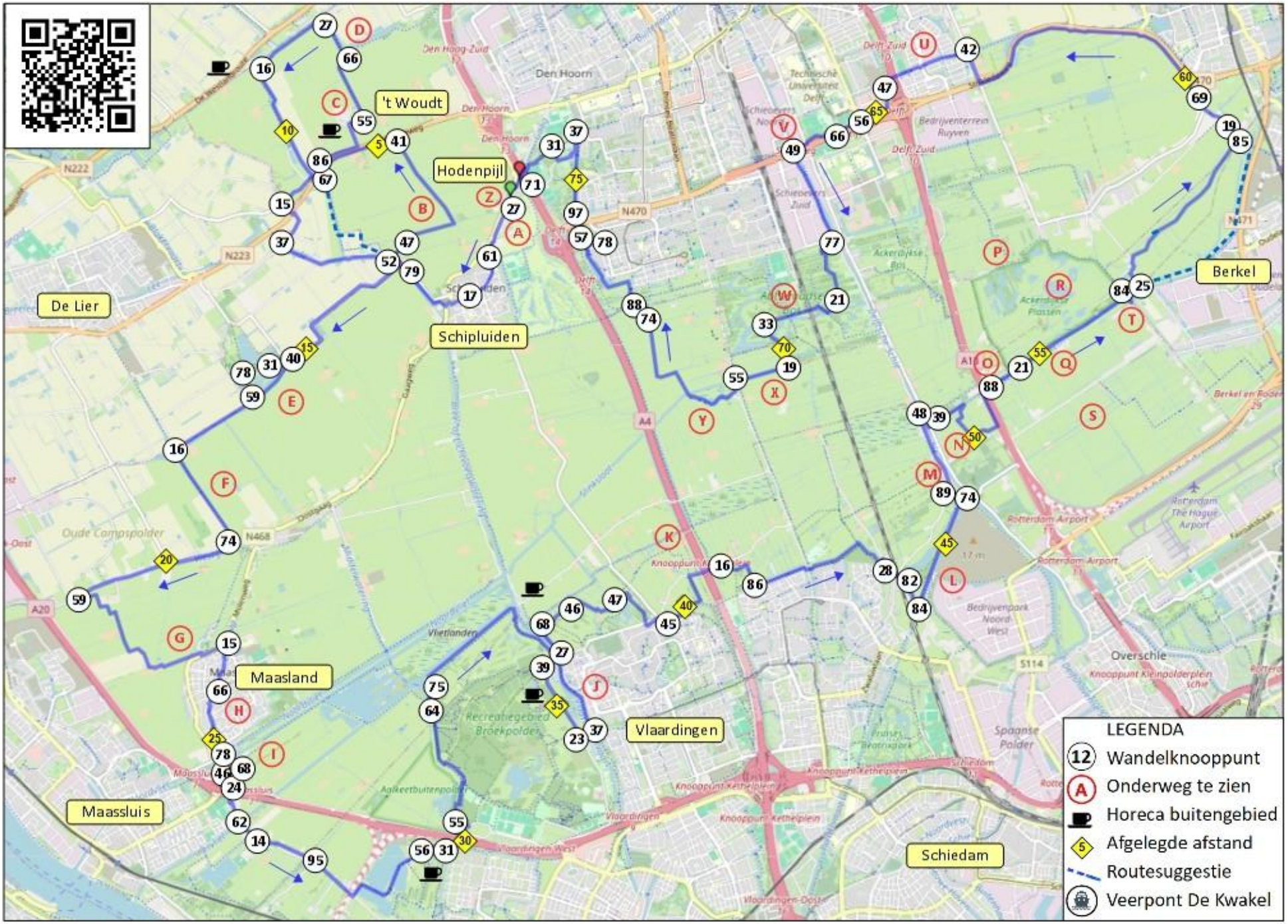
Deze zijn op de kaart aangegeven met een stippellijn.
*: Voddijkpad: tijdens broedseizoen (15 mrt tot 15 jul). Bij knp 47 LA naar knp 67, 86 en 55. Vanaf hier vervolg de oorspronkelijke route, zie Routebeschrijving.
**: Berkelsche Zweth: tijdens broedseizoen (15 mrt tot 15 juli). Aan het eind van de Molenkade RA en direct LA. Voor de brug LA over het fietspad (Boezempad) langs de Bovenvaart. Aan het eind van het pad LA: knp 85, knp 19. Vanaf hier vervolg de oorspronkelijke route: zie Routebeschrijving.

Onderweg te zien

Midden-Delfland, het groene hart van de zuidwestelijke Randstad. Een kleinschalig oud cultuurlandschap met de kenmerken van het Hollandse landschap achter de duinen: laaggelegen (1 tot 3 m onder NAP) en lichtglooiend door de oude kreekruggen en de natte veengebieden daartussen. De op de kreekruggen gelegen boerderijen, de oude dorpskernen, de vele molens en gemalen, de kades en oude slotenpatronen tonen je steeds weer de eeuwenoude historie van dit gebied. Een groene oase met een rijke natuur en weidse vergezichten, te midden van het grootschalige stedelijke en industriële geweld.

Rekening houdend met de totale lengte van de route kan natuurlijk altijd worden overwogen de route op te knippen in meerdere dagetappes. Onderweg kan eventueel worden overnacht bij ‘vrienden op de fiets’ of in een B&B.

www.middendelflandvereniging.nl
Wandelroutes in Midden-Delfland
Midden-Delfland Vereniging
kaart: © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA
Colofon: route en tekst van MDV,
foto’s van MDV

www.middendelflandvereniging.nl

Wandelroutes in Midden-Delfland

Midden-Delfland Vereniging

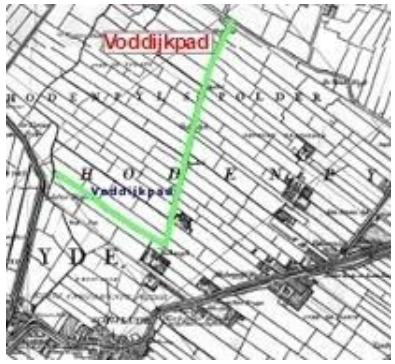
kaart: © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA

Colofon: route en tekst van MDV, foto's van MDV

A. Op Hodenpijl

De kerk werd in 1840 gebouwd naar ontwerp van architect A. Roodenburg. In die tijd was het gebruikelijk dat kerken werden gebouwd met toestemming en onder auspiciën van de hoofd-ingenieur van Rijkswaterstaat. Deze kerken werden dan ook Waterstaatskerken genoemd.
De stijl is neo-classisistisch. De kerk deed dienst tot 1963, had daarna diverse functies en raakte enigszins in verval. Na een grondige restauratie en herstel van originele elementen heeft het gebouw, inclusief de pastorie, sinds 2007 een culturele bestemming en is er een restaurant, De Herdershof, gevestigd. Aan de andere kant van de Gaag ligt De Levende Buitenplaats. Leverancier van groente, vlees, eieren, fruit en honing voor De Herdershof.

B. Voddijk

Eeuwenlang was deze dijk het verbindingspad tussen de kern van Schipluiden en 't Woudt. Op een kaart van Kruikius uit 1712 is de Voddijk al heel duidelijk aangegeven als een pad dat loopt van de kern van Schipluiden naar 't Woudt. Het pad werd tot 1925 gebruikt door kerkgangers, marskramers en ambachtslieden en nog tot 1945 als wandelpad. De bruggetjes werden daarna niet meer onderhouden en het pad kon tot de reconstructie in 2005 niet meer gebruikt worden. Sindsdien is het gelukkig weer mogelijk te wandelen over een eeuwenoud verbindingspad met koeien en schapen als publiek. De waterstaatkundige betekenis van deze zeer oude dijk is onbekend, misschien vormde deze de westelijke bedijking van het stroomgebied van het riviertje de Keen.

C. 't Woudt

Het kerkdorpje 't Woudt ligt in het weidegebied van de Woudse polder. Al eeuwenlang is dit dorp vrijwel onveranderd gebleven. Sinds 1970 staat het als beschermd dorpsaanzicht op de monumentenlijst. 't Woudt was vroeger een belangrijke boter- en kaasproducent. Al in de 13e eeuw kwam de Woudtse boter aan het grafelijke hof in Den Haag. Het bovenste deel van de toren (vanaf de galmgaten) en het schip van de kerk dateren uit ca. 1500. In die tijd is de huidige kerk om de toren heen gebouwd. Het eerste kerkje stond achter de toren. Het bezat de breedte van de toren en was lager dan het tegenwoordige gebouw. Het oudste kerkje van 't Woudt dateerde uit het derde kwart van de 13e eeuw. Voor de bouw werden kloostermoppen gebruikt, grote stenen van tenminste 30 x 15 x 7,5 cm,

Op 13 oktober 2013 werd het overtollige water uit de Zweth ingelaten in de waterberging om het boezem-stelsel te ontlasten

D. Calamiteitenberging Woudse Polder

De calamiteitenberging Woudse Polder is een 'droge berging', wat inhoudt dat alleen bij overtollig water in de boezem van Delfland, water in de berging zal worden ingelaten. Dat betekent dat de weilanden buiten deze periodes gewoon kunnen worden gebruikt door vee en vogels. Ook is het slotenpatroon grotendeels gehandhaafd. De loop van de hoge dijk dwars door de polder is aangepast om de belangrijke archeologische vindplaatsen buiten de berging te houden. De hoogte van deze dijk is lager gehouden dan eerst de bedoeling was, hetgeen de bergingscapaciteit terugbrengt naar 500.000 m^3

Kouji Ohno (Japan) - Human Memory

E. Het Kraaiennest

De plas heeft behalve een recreatieve functie, ook een functie als (natte) waterberging. In het kassengebied van het Westland is bij hevige regenval grote behoefte aan extra oppervlakteberging. Aan de rand van de plas is een kunstwerk geplaatst door de stichting Land Art Delft

fietspad op het het voormalige WSM-tracé

F. Tramtracé Kralingerpad

Omstreeks 1912 werd de Westlandsche Stoomtramweg Maatschappij (WSM) doorgetrokken van De Lier naar Maassluis en Delft. In 1925 werd hier het personenvervoer gestaakt; eind 1967 ook het goederenvervoer. Sinds 1974 is het tramtracé als fietspad in gebruik.

G. Molen De Drie Lelies en Dijkmolen

De Ommedijkpolder, nu Dijkpolder, werd in 1391 bedijkt. Er kwam toen ook een molen. De huidige Dijkmolen is in 1718 gebouwd en een van de laatste werkende windwatermolens in Midden-Delfland. De korenmolen De Drie Lelies stamt uit 1767.

www.middendelflandvereniging.nl
Wandelroutes in Midden-Delfland
Midden-Delfland Vereniging
kaart: © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA
Colofon: route en tekst van MDV,
foto's van MDV

1Maasland, kerk en Commandeurshof; detailkaart boek Jan Jansz.Potter (ca 1530-1590), landmeter en kaart-tekenaar van Delfland

H. Maasland

De huidige dorpskern van Maasland is ontstaan in de 12e eeuw, nadat een eerdere nederzetting bij een stormramp was weggespoeld. De Oude Kerk (vroeger Hervormde Kerk) staat op een hoge plaats aan de Gaag waar eerder een burcht van de Ridderlijke Duitse Orde, een charitatieve organisatie, heeft gestaan. De contouren van de vroegere palissade zijn herkenbaar aan de rondgang om de kerk. De kerk is laat-gotisch en gebouwd in de Middeleeuwen. De entree in de westgevel van de toren dateert uit 1770. De kerk brandde in 1945 af, maar werd in de jaren erna hersteld.

I. Vlietlanden en Vlieten

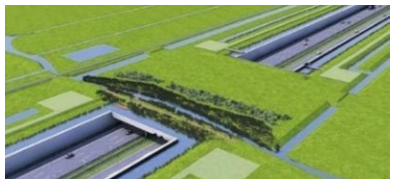
De Vlietlanden in Midden-Delfland vormen een uniek natuurgebied. Gelegen tussen twee doorgaande vaarwegen, de Noordvliet en de Boonervliet (met daartussen de Middelvliet, oorspronkelijk de Zuidvliet), is dit rietland nooit afgegraven of bemalen. Dit maakt het tot een van de weinige oorspronkelijke laagveengebieden van Nederland. Het veen is dus niet ingeklonken en ligt net boven de omliggende vlieten en veel hoger dan de omliggende polders.
De drie Vlieten zijn aangelegd om het overtollig water uit Delfland af te voeren. De Noord- en Middelvliet lopen van de Vlaardingervaart via Maasland naar Maassluis (vroeger Maeslantsluys) en eindigen in de haven aldaar. De later aangelegde Boonervliet loopt van de Vlaardingervaart naar het gemaal De Zaayer.

Tekening A. Rademaker: Holy omstreeks 1700

J. Vlaardingen-Holy

Vlaardingen-Holy is het deel van Vlaardingen ten noorden van de A20 en is genoemd naar de vroegere ridderhofstad Holy, rond de voormalige hoeve "Holierhoek" aan de Holyweg. Het oudste zuidelijke deel van deze wijk stamt uit de jaren '60 van de vorige eeuw. Oorspronkelijk een enkele nieuwbouwwijk, waarbij een verdere uitbreiding in de Broekpolder was voorzien. Maar na de ontdekking van grote hoeveelheden verontreinigd havenslib daar is de uitbreiding verplaatst naar het noorden. De Broekpolder is na ingrijpende maatregelen omgevormd tot een natuur- en recreatiegebied.

Artist impression van het eco/aquaduct

K. A4 - Ketheltunnel en Ecoduct

Dit deel van de A4 kwam gereed eind 2015. De weg is grotendeels verdiept aangelegd om de natuurwaarden van Midden-Delfland zoveel mogelijk te ontzien. Links is de ecopassage over de snelweg en een aquaduct voor de Slinksloot en de Zweth. Rechts de Ketheltunnel, een landtunnel tussen de bebouwing van Schiedam en Vlaardingen met een lengte van 2 km.

L. Poldervaart

De Poldervaart is een afgedamde vaart tussen de Delftse Schie ten zuiden van Kandelaar en de Nieuwe Maas tussen Schiedam en Vlaardingen. Deze vaart is aangelegd in de 13e eeuw ten behoeve van de afwatering van de vijf ambachten tussen Delft, Rotterdam en Schiedam om wateroverlast in het lagergelegen Delfland te beperken. Tot in de 16e eeuw had ieder ambacht zijn eigen sluis, die toen werden vervangen door één grote: de Vijfsluizen. Ten behoeve van het ontzet van Leiden tijdens de strijd tegen de Spanjaarden in de 16e eeuw zijn de dijken van de Poldervaart doorgestoken, waardoor een groot deel van Zuid-Holland onder water kwam te staan. Op kleinere schaal gebeurde dat nogmaals in 1903, toen de dijken doorbraken vanwege hun slechte staat van onderhoud. De sluis kwam er pas in 1927. De boezemfunctie van de Poldervaart werd in 1965 opgeheven en delen van de historische vaart werden gedempt voor de aanleg van infrastructuur. De restauratie van de sluis is in 2014 gereed gekomen. Bij knp 74 bevinden zich herinneringsplaquettes m.b.t. strijd tussen de Geuzen en de Spanjaarden in deze omgeving, de Grote Overstroming van 1903 en de geschiedenis van de waterkering naar de Poldervaart.

Gevelsteen met afbeelding van een kandelaar

M. Kandelaar

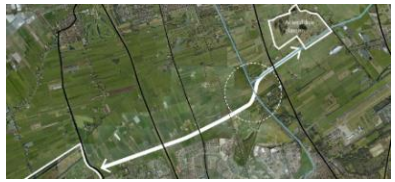
De naam van deze buurtschap is ontleend aan herberg de Candelaar die hier in de 17e eeuw stond. Bij de herberg was een overzetveer en stond de kandelaar, een vuurbaken voor de scheepvaart. Omstreeks 1825 moet de stellage aan de oevers van de Schie te zien zijn geweest: een baken zo hoog als een huis, opgetrokken in steen en smeedijzer. Het geheel in de vorm van een kandelaar. Nu staan er vooral 19e eeuwse huizen en boerderijen. Op één boerderij bevindt zich een gevelsteen uit 1878 waarop een kandelaar is afgebeeld. Tussen de bebouwing en de Delftse Schie loopt het oude trekpad van de trekschuitverbinding van Rotterdam via Overschie naar Delft.

kaart: © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA
Colofon: route en tekst van MDV,
foto's van MDV

N. De Zweth

De Zweth vormt samen met Zweth een buurtschap aan weerszijden van de Berkelsche Zweth, daar waar deze uitmondt in de Delftse Schie. De naam is afgeleid van het toponiem zweth, dat grens betekent. Sinds 2004 behoren De Zweth, oorspronkelijk het Delftse deel van de buurtschap, en een deel van de Akkerdijkse Polder tot de gemeente Midden-Delfland. Aan de andere kant van de ophaalbrug over de Berkelsche Zweth ligt Zweth, deel van de gemeente Rotterdam.

O. Ecopassage Schie

Onderdeel van het gebiedsgericht programma Integrale Ontwikkeling Delft Schiedam (IODS) van de provincie Zuid-Holland. Het project creëert een verbinding voor kleine zoogdieren en amfibieën tussen de Ackerdijksche Plassen en de Vlietlanden. Oevers en perceelranden worden natuurlijker ingericht, zodat passagemogelijkheden voor dieren ontstaan. Beleving van natuur en landschap is een belangrijk doel.

P. Akkerdijkse Polder / Zuidpolder van Delfgauw

Ook in deze polders zijn de typische kenmerken van het Midden-Delflandse landschap te zien: oude geuldalen met daartussen hoger gelegen zandiger kreekruggen. In dit gebied zijn sporen gevonden van bewoning vanaf de IJzertijd tot ca 200 n. Chr.; ook in de Romeinse tijd werden vooral de kreek-ruggen volop gebruikt voor bewoning en landbouw. Daarna ontvolkte het gebied, waarschijnlijk door toenemende wateroverlast vanwege de stijging van de grondwaterspiegel. Er ontstonden grote moerassen, waarin vooral moerasvarens, elzen, berken groeiden en - op de hoger gelegen delen - heide, gagel en veenmos. Deze begroeiing in deze natte omgeving zorgde er voor, dat op grote schaal veen ontstond. Omdat dit zeer geschikt was als brandstof en in de 10e eeuw n. Chr. het klimaat droger werd, werd deze ontginning economisch zeer interessant. De bewoning nam weer toe, waarbij de bebouwing vooral in linten langs de randen van de hoger gelegen (drogere) gronden plaatsvond.

Q. Berkelsche Zweth

"Zweth" betekent "grens" of "grenssloot". De Berkelsche Zweth is de grens tussen de Akkerdijkse en de Schieveense Polder. Het pad over de kade was vroeger bestemd voor de schippers met hun trekschuiten; het leidt - nu via een onderdoorgang onder de A13 - naar de Schie. Aan het begin van het pad ligt de Gerardushoeve, gebouwd in 1925. Gerardus J. (Gerrit) Heinsbroek begon hier in dat jaar met zijn vrouw Catharina M.(Cato) Kester een veehoudersbedrijf op 12 ha land. Er was lange tijd geen telefoon, geen elektriciteit en geen gas. De in totaal 15 kinderen gingen naar school in Berkel en moesten daar wel eerst 6 km voor lopen of fietsen.

R. Ackerdijkse Plassen

De Ackerdijkse Plassen zijn in de 18e eeuw ontstaan door kleinschalige veenwinning in de Akkerdijkse Polder. Met de uiteindelijk gewonnen turf zijn de ovens gestookt waarin het typische Delfts Blauw werd gebakken. Het is een belangrijk vogelgebied, dat ondanks de druk van de Randstad ruimte biedt aan veel bijzondere vogels. De afwisseling van rietland, bosjes, plassen en grasland zorgt ervoor dat veel soorten vogels waaronder bosuil, kluut, blauwborst en grutto hier voorkomen.

S. Schieveense Polder

Polder Schieveen is de naam van een polder en voormalig waterschap in de voormalige gemeente Overschie, nu Rotterdam. Het waterschap was van ca 1400 tot 1977 verantwoordelijk voor de drooglegging en de waterhuishouding van deze veenpolder.
In 2014 zijn de gemeentelijke gronden in deze polder overgedragen aan Natuurmonumenten, waardoor het behoud van het landschap veilig is gesteld. De boeren, die gronden in de polder pachten, gaan deze nog weidevogelvriendelijker beheren.

Oude sluisje in Berkel

T. Zwethsluis

De Zwethsluis is een schutsluis tussen de Berkelse Zweth en de Rodenrijse Vaart. De oorspronkelijke sluis werd in 1862 gebouwd door het bestuur van de polder Berkel voor het transport van groenten naar de veiling; de gedenksteen met dat jaartal in westelijke wand herinnert daar nog aan. In 1977/1979 is de sluis op de lijst van beschermde monumenten geplaatst; in 1991/1992 gerestaureerd en daarbij vrijwel geheel vernieuwd.

U. Delfgauw/Emerald

Delfgauw, waarvan de geschiedenis teruggaat tot de 14e eeuw, is door de bouw van de wijk Emerald ingrijpend veranderd. Het groene dorp midden in de polder groeide van 600 naar ruim 8.000 inwoners. De wijk is genoemd naar de blauw-groene edelsteen emerald. Deze kleuren kenmerken de woonwijk, die ruim en landelijk is en wordt omringd door een

www.middendelflandvereniging.nl
Wandelroutes in Midden-Delfland
Midden-Delfland Vereniging
kaart: © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA
Colofon: route en tekst van MDV,
foto's van MDV

groen en waterrijk gebied. Bij het ontwerpen van Emerald door het stedenbouwkundige bureau Plein 11 uit Arnhem is extra aandacht geschonken aan de oorspronkelijke flora en fauna van het poldergebied. Dit komt onder meer tot uitdrukking in een ecologische zone, met daarin een knotwilglaan, een appelboomgaard en rietoevers. De wijk onderscheidt zich ook door toepassing van een bijzonder waterzuiveringssysteem en een dieptewarmte-pomp.

V. Kruithuis

Ongeveer 2 km ten zuiden van de Delftse binnenstad ligt aan de Delftse Schie het “nieuwe” Delftse Kruithuis. Dit werd hier in 1660 “op schootsafstand van de stad” gebouwd, nadat in 1654 het oorspronkelijke Kruithuis, dat in de binnenstad lag, was ontploft bij de “Delftse Donderslag”. De klap, die tot op Texel werd gehoord, had enkele honderden doden tot gevolg; een groot deel van de stad werd onherstelbaar beschadigd, vele andere gebouwen en huizen liepen aanzienlijke schade op. Het rijksmonument wordt inmiddels voor vreedzamer doeleinden gebruikt.

W. Abtswoudse Bos

Het Abtswoudse Bos is een aangelegd park/bos-gebied van ongeveer 190 ha en kan het best worden omschreven als een ‘land art project’, dat rond 2000 werd opengesteld.

X. Mantjeskade / Vockestaert

De Mantjeskade vormt de afsluiting van het laatste ontginningsblok van de laatste Middeleeuwse ontginning vanuit Delft, Broertjes Tient. Het Broertjespad, waar de Mantjeskade op uitkomt, is hiernaar genoemd. Aan het westelijk eind van de Mantjeskade lag langs de weg Abtswoude de buurtschap Vockestaert. Hier stond in de 17e / 18e eeuw op de Tanthofkade een windas (overhaal) tussen de Lage Abtswoudse polder en de Slinksloot. Vockestaert werd in 1970 de naam van het waterschap dat ontstond door samenvoeging van de waterschappen Noord-Kethelpolder, Holierhoekse- en Zouteveense Polder, Lage Abtswoudse Polder en Kerkpolder. Kort daarna ging dit waterschap op in het waterschap Delfland; de buurtnaam bleef.

Y. Tanthofkade

De Tanthofkade is een dijk die vanaf Den Hoorn uiteindelijk naar Abtswoude ten zuiden van Delft loopt. Vanaf Den Hoorn loopt de Tanthofkade tussen de bebouwde kom van Delft, de wijk Buitenhof en het recreatiegebied van Kerkpolder door naar het zuiden. De kade scheidt daar de Abtswoudse Polder van de Kerkpolder. Daarna loopt de kade langs de Delftse wijk Tanthof. Vandaar loopt de kade door in de polder tussen Delft en Schiedam en buigt daar nog naar het oosten af. Eeuwen geleden moest de dijk Delft beschermen voor water vanuit het westen. Nabij het eind van de Tanthofkade is een modern tussengemaal gebouwd om een iets hoger peil te handhaven in de Lage Abtswoudse Polder

Slingerhouder en sleuven in de Kerkbrug

Z. Kerkbrug Hodenpijl

De fraaie boogbrug in het voormalige buurtschap Hodenpijl dateert uit 1859. Gebouwd voor voetgangers als verbinding tussen de voormalige RK kerk en het kerkhof, dat tussen 1822 en 1883 aan de Tramkade lag. Ook konden bewoners van de Tramkade van deze brug gebruik maken om naar de kerk te komen. Op de leuningen zijn sporen te vinden uit de tijd van de trekschuiten. De oorsprong van de sleuven in het metaal is niet helemaal zeker. Eén theorie is dat de sleuven er expres in zijn gemaakt om de touwen beter te geleiden. Op een aantal plaatsen lijkt het toch dat de jaaglijnen (meer) sporen hebben achtergelaten. Er is ooit een slinger geweest om de boten mee te trekken.

Bronvermelding

Deze wandelroute maakt deel uit van een serie van 15 lange afstandsroutes, voor het eerst gepubliceerd in de periode 2015-2020. De serie is gemaakt door Jos van der Heide van de werkgroep Paden van de Midden Delfland Vereniging in samenwerking met de vereniging Te Voet. In 2024 zijn de routes geactualiseerd. Bij deze bewerking is tevens dankbaar gebruik gemaakt van:

- artikelen uit de Jaarboeken van de Historische Vereniging Oud-Schipluiden en informatie op de website www.middendelfland.net.
- publicaties van Midden-Delfland is Mensenwerk: https://www.mdmw.nl/

www.middendelflandvereniging.nl
Wandelroutes in Midden-Delfland
Midden-Delfland Vereniging
kaart: © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA
Colofon: route en tekst van MDV,
foto's van MDV